CZU: 81`37`246.3(4-672 UE) https://doi.org/10.59295/drgl2025.18

FUNCȚIONAREA TERMINOLOGIEI MULTILINGVE ÎN CADRUL UNIUNII EUROPENE

THE FUNCTIONING OF MULTILINGUAL TERMINOLOGY WITHIN THE EUROPEAN UNION

Parascovia COZMA

asistent universitar, MA
Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, RM
***ORCID**:* https://orcid.org/0000-0002-7291-3138

Abstract. ***Language has always been a fundamental pillar of human, international, and intercultural relations, playing a vital role in communication and cultural diversity. Multilingualism has become an increasingly valued skill in a rapidly globalizing world, where learning multiple languages is seen as essential for success. Historically, multilingualism was often perceived as a disadvantage, particularly in children, due to concerns over linguistic confusion. However, recent studies highlight its cognitive benefits, such as enhanced executive functions and resistance to cognitive decline. Given its significance, the European Union (EU) has actively promoted multilingualism, as evidenced by the 2018 public consultation on language use within EU institutions. This consultation aimed to balance linguistic diversity with administrative and budgetary constraints, examining norms, language use on websites, public consultations, and the potential for new legislation. The findings emphasized the crucial role of multilingualism in ensuring democratic participation and access to information. Respondents advocated for broader linguistic accessibility, suggesting that key documents and announcements be available in at least five widely spoken languages. Institutions such as the EU Translation Centre (CdT) and the Directorate-General for Translation (DGT) play a vital role in maintaining multilingual communication. Furthermore, style guides and linguistic regulations standardize translation practices, ensuring clarity, consistency, and accessibility. The EU's commitment to multilingualism underscores its dedication to cultural diversity and transparency, yet practical challenges remain in implementing full linguistic equality. Addressing these challenges through improved translation policies and linguistic strategies will be key to maintaining an inclusive and effective multilingual framework within the EU.***

Keywords: *terminology, multilingualism, multilingual communication, multilingual framework, Translation Centre for the Bodies of the EU*

Limba a fost din totdeauna pilonul relațiilor interumane, internaționale și interculturale. Aceasta este o necesitate absolut vitală pentru comunicarea și diversitatea culturală. A fi multilingv este o abilitate dovedită care influențează un viitor de succes. Datorită globalizării rapide, țările din întreaga lume subliniază importanța învățării unei a doua, sau chiar unei a treia limbi. Multilingvismul reprezintă cheia traducerii pe scară internațională. Acesta era văzut ca un dezavantaj – în special în rândul copiilor – deoarece cercetările păreau să arate că persoanele multilingve au mai multe probleme, cum ar fi

limbajul confuz, comparativ cu o persoană monolingvă. Dar în ultimele decenii, studiile au început să arate beneficiile pe care multilingvismul le-a adus, cum ar fi superioritatea copiilor și adulților bilingvi în îndeplinirea sarcinilor care necesită control cognitiv și rezistența creierului bilingv la declinul cognitiv.

În iulie 2018 s-a lansat o consultare publică privind utilizarea limbilor în cadrul instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor Uniunii Europene. Consultarea urmărește promovarea unei dezbateri pe această temă, ținând seama de necesitatea găsirii unui echilibru între respectarea și susținerea diversității lingvistice, pe de o parte, și constrângerile administrative și bugetare, pe de altă parte. Consultarea a vizat patru aspecte principale: 1. norme și practici; 2. utilizarea limbilor pe site-urile web; 3. utilizarea limbilor în consultările publice și 4. necesitatea unei noi legislații, costul traducerilor și potențialul instrumentelor de traducere automată. Au fost primite răspunsuri în 19 limbi oficiale ale Uniunii Europene: franceză- 95 răspunsuri, engleză- 57, italiană- 32, spaniolă- 25, germană- 21, neerlandeză- 18, slovacă- 14, maghiară, polonă, portugheză- 3, irlandeză, suedeză, cehă- 2, bulgară, croată, daneză, finlandeză, greacă, română- 1 răspunsuri.

Rezultatele acestei consultări le-am expus sub formă de diagramă (fig. 1.1), pentru o vizualizare generală eficientă a răspunsurilor:

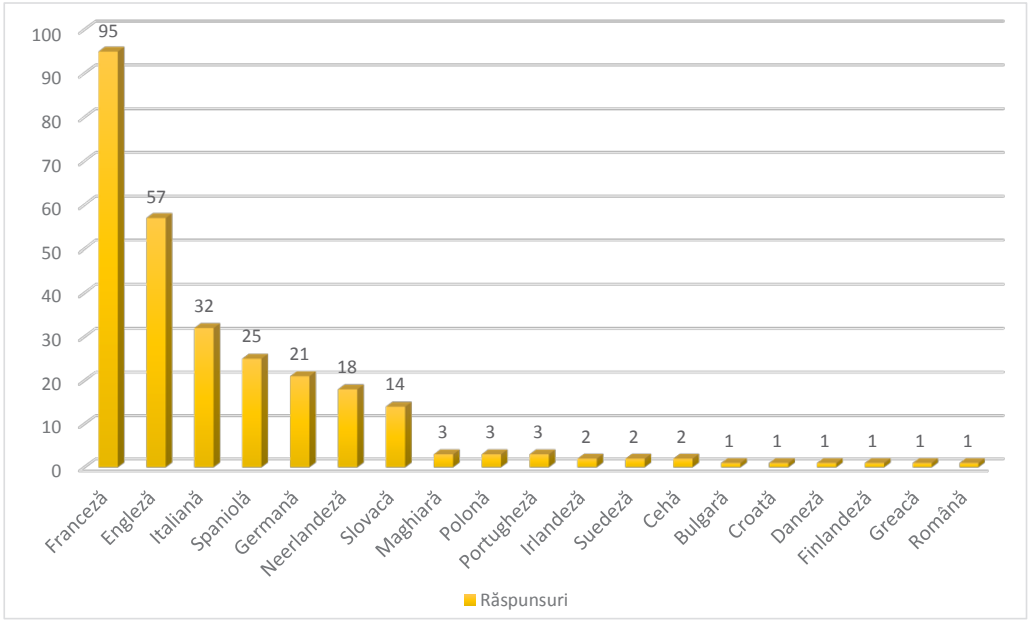

Fig.1.1 Repartizarea răspunsurilor pe limbi

În urma acestor răspunsuri s-au efectuat mai multe concluzii. Numeroși respondenți consideră că limba reprezintă o parte inevitabilă a identității cetățenilor. Barierele lingvistice împiedică participarea cetățenilor la dezbateri și la procesele de luare a deciziilor la nivelul UE. Există îngrijorarea că restricțiile lingvistice oferă acces privilegiat anumitor state membre, ca și anumitor cetățeni și actori economici. Numeroși respondenți menționează că accesul la informație într-o limbă pe care cetățenii o înțeleg este esențial

pentru a menține încrederea acestora pentru politica Uniunii Europene pentru a lichida dezinteresul și suspiciunile.

O altă recomandare expusă de către participanți ar fi disponibilitatea informațiilor în cel puțin trei până la cinci limbi oficiale de uz comun (engleză, franceză și germană, eventual italiană și spaniolă). Anumite informații, însă ar trebui să fie disponibile în toate limbile oficiale: anunțurile de posturi vacante, cererile de ofertă sau ghidurile privind proiectele UE, informațiile cu impact deosebit asupra vieții cetățenilor, precum cele legate de educație, sănătate, drepturile cetățenilor și securitatea socială, documentele care instituie drepturi și obligații cetățenești. Unii respondenți doresc un multilingvism deplin, în cadrul căruia ar trebui utilizate întotdeauna toate limbile oficiale ale UE, traducerile fiind disponibile simultan [1].

Ne dăm seama că multilingvismul se bucură de un sprijin larg. Chiar dacă împarte păreri, soluții și propuneri diverse, acesta prezintă interes sporit. Cu toate acestea, cerința expusă de respondenți este ca cel puțin parțial, site-urile organismelor UE să fie disponibile în toate limbile oficiale ale Uniunii Europene. În general se consideră că publicarea de rezumate privind principalele subiecte de interes în toate limbile oficiale sau în mai multe dintre acestea constituie un compromis util, în acele cazuri în care multilingvismul nu poate fi aplicat în întregime [1]. Același aspect l-am concluzionat în urma analizei documentelor elaborate de Uniunea Europeană, care au format corpusul practic, și anume faptul că în mare parte doar directivele și regulamentele de o necesitate și importanța internațională sunt disponibile în majoritatea limbilor; cât despre publicații și informația care are o tentă culturală, socială nu toate sunt disponibile în mai multe limbi.

1.1 Multilingvismul- respect pentru diversitatea lingvistică

Ce este de fapt multilingvismul? Pentru a oferi o imagine clară a ceea ce presupune acest principiu, prin ce se caracterizează și de ce anume acesta devine trăsătura de bază a Uniunii Europene vom aborda scurt acest subiect, creionând clar semnificația acestuia.

Multilingvismul este utilizarea a cel puțin două limbi, de către un individ sau de către o comunitate [2]. În principal multilingvismul are câteva obiective: încurajarea învățării limbilor străine și promovarea diversității lingvistice în societate, promovarea tuturor sferelor în continuă dezvoltare, să ofere cetățenilor acces la legislația, procedurile și informațiile despre Uniunea Europeană în propriile limbi, întrucât baza legală privind funcționarea Uniunii Europene are ca principiu următoarele: toți cetățenii Uniunii Europene trebuie să aibă acces la legislația Uniunii Europene în propria lor limbă și să poată comunica cu instituțiile UE în propria lor limbă iar regulamentele, directivele și alte texte cu aplicabilitate generală se redactează în toate limbile oficiale. Uniunea Europeană a considerat întotdeauna marea sa diversitate culturală și lingvistică drept un avantaj. Multilingvismul, profund ancorat în tratatele europene, reflectă această diversitate culturală și lingvistică și, în același timp, asigură o mai mare transparență a instituțiilor europene, care devin mai accesibile tuturor cetățenilor Uniunii, acest lucru fiind esențial pentru succesul sistemului democratic al UE. Ținând cont de faptul că multilingvismul UE demonstrează diversitatea culturală și lingvistică a acesteia, stârnește o multitudine de provocări de ordin practic.

În prezent, multilingvismul Uniunii Europene cuprinde 24 de limbi oficiale care presupune un statut de egalitate. În primul rând, menționăm, că pe lângă cele 24 de

limbi oficiale , există şi alte 60 de limbi regionale şi alte limbi co-oficiale. De aici, derivă activitatea de bază impusă de multilingvism, şi anume – traducerea. Pentru calitatea traducerilor efectuate şi calitatea produsului în sine, a limbilor aplicate şi cooperarea între instituţii răspund centrele şi direcţiile Uniunii Europene.

Importanţa multilingvismului este indiscutabilă, având în vedere faptul că presupune o diversitate- lingvistică, de învăţare, culturală. Cunoaşterea mai multor limbi sau accesul la anumite texte şi documente necesare traduse din altă limbă creează bariere de legătură între comunităţi, oferind accesul altor ţări şi culturi la o înţelegere reciprocă mai bună. Cunoaşterea limbilor sporeşte capacitatea profesională, creşte nivelul de competitivitate, dorinţa de a obţine noi cunoştinţe şi de a avea acces la anumite surse. Competenţele lingvistice sunt puncte internaţionale de legătură.

Conform *Concluziilor Consiliului privind multilingvismul şi dezvoltarea competenţelor lingvistice* [3]*,* pentru a promova multilingvismul, statele membre a Uniunii Europene încearcă să îmbunătăţească eficacitatea predării limbilor străine în şcoli şi să stabilească anumite proiecte de cooperare internaţionale în domeniul multilingvismului. Vom reliefa câteva aspecte a importanţei multilingvismului pentru Uniunea Europeana:

- Diversitatea lingvistică este o trăsătură fundamentală a dialogului cultural şi intercultural a UE, iar abilitatea de a comunica într-o altă limbă decât limba maternă este cunoscută a fi una dintre competenţele cheie pe care cetăţenii trebuie să tindă a le obţine.
- Tabloul lingvistic al Uniunii Europene este unul complex şi divers, cu anumiţi factori naţionali care influenţează învăţarea limbii dar şi predarea acestea, în acelaşi timp diferenţe şi practici legislative privind acest subiect.
- Competenţele lingvistice contribuie la modalitatea, capacitatea de angajare şi dezvoltare personală a cetăţenilor europeni, în special a tinerilor.
- În pofida progresului din ultimii ani, există o varietate enormă de posibilităţi de învăţare a limbii, nivelul abilităţilor lingvistice a multor tineri europeni poate fi şi trebuie îmbunătăţit.

Uniunea Europeană şi statele membre evaluează cu regularitate nivelul de dezvoltare a competenţelor lingvistice, contribuind la acest progres în conformitate cu circumstanţele şi contextul naţional al fiecărei ţări. Aceste evaluări permanente a competenţelor lingvistice ajută atât la promovarea cât şi la dezvoltarea, inovarea continuă a multilingvismului, dar şi a calităţii şi eficacităţii predării şi învăţării limbilor.

1.2. Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene (CdT)

Direcţia Generală Traduceri (DG Traduceri) pentru Organismele Uniunii Europene

Centrul de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene, înfiinţat în 1994 este serviciul care asigură Comisia Europeană cu traduceri de înaltă calitate şi alte servicii lingvistice precum editări, revizuiri, subtitrări video şi terminologie. În acest context, centrul pregăteşte resurse terminologice multilingve în scopul desfăşurării unei comunicări corecte şi complexe. Toată informaţia este stocată într-o bază de date terminologică interinstituţională IATE (*Interactive Terminology for Europe- Terminologia Interactivă pentru Europa)*. Aceasta cuprinde termeni tehnici, denumiri de organizaţii şi organisme

oficiale, abrevieri și acronime, precum și informații suplimentare utile, cum ar fi definiții și note privind utilizarea în toate limbile oficiale. În fiecare zi sunt adăugați termeni noi și baza de date este actualizată în permanență ca răspuns la evoluțiile terminologice și la informațiile primite de la experți. Scopul centrului este de a susține caracterul multilingv al Uniunii Europene, asigurându-se că se produc documente, reglementări, publicații scrise corect în toate limbile oficiale, realizând o disponibilitate multilingvă pentru populație, astfel creându-se o comunicare rezonabilă între cetățenii Uniunii Europene, asigurându-se în același timp faptul că cetățenii se bucură din plin de drepturile lor. Astfel, se evidențiază caracterul accesibil și democratic al Uniunii Europene.

Pornind de la ideea diversității domeniilor de acțiune ale agențiilor Uniunii Europene, Centrul de Traducere pentru Organismele Uniunii Europene, lucrează cu numeroase limbi din interiorul și exteriorul UE, respectiv cu o multitudine de texte specializate [4]. În cadrul unor proiecte speciale sau în perioade de maximă încărcare CdT redirecționează comenzile către traducătorii liberi profesioniști, documentele primite sunt, respectiv verificate și ulterior transmise clienților. Pe lângă serviciile menționate, centrul oferă și servicii de consultanță lingvistică, oferind tactici și sfaturi profesionale raportate la anumite proiecte și soluții de dezvoltare necesare. Centrul de traducere este conștient de importanța multilingvismului pentru comunicare, la fel și de faptul că acesta cere o expertiză și o analiză profundă. De aceea, centrul oferă, așa cum am menționat anterior, nu doar servicii lingvistice dar și consultanță. Acesta analizează necesitățile comunicaționale și ajută clienții să găsească cele mai eficiente căi în obținerea proiectelor multilingve. Misiunea Centrului este dublă: trebuie să ofere în primul rând servicii lingvistice organismelor descentralizate ale UE (în principal agențiilor UE), precum și instituțiilor europene, după caz, pe baza unui acord de cooperare semnat cu fiecare client. A doua sa misiune este de a contribui la cooperarea interinstituțională între diferitele servicii de traducere ale UE, cu scopul de a raționaliza metodele de lucru și de a armoniza procedurile

Alt organism care se ocupă de traducerea tuturor documentelor elaborate de Comisia Europeană este - Direcția Generală Traduceri (DGT sau DG TRAD) -serviciul de traducere al Comisiei Europene . Este unul dintre cele mai importante servicii lingvistice din lume [5]. Misiunea lor principală este de a oferi servicii lingvistice și de a traduce texte de natură legislativă și politică, precum și orice alt document de interes pentru Comisia Europeană, în cele douăzeci și patru de limbi oficiale ale Uniunii Europene. În acest fel, contribuie la promovarea multilingvismului, regimul lingvistic al Uniunii Europene. DGT este împărțită în mai multe subdirecții, care sunt responsabile de traduceri, terminologie, strategia multilingvă (gestionarea cererii, traducerea externă, studii și statistici), resursele umane, financiare, administrative, afaceri juridice, interinstituționale și internaționale, comunicare și informații.

În scopul diferențierii acestei noi instituții de celelalte prin deschidere și diversitate lingvistică, apare principiul multilingvismului, unul care devine o caracteristică definitorie. Astfel, s-a născut principiul „multilingvismului deplin”, oferind o recunoaștere identică tuturor limbilor din țările membre. Prin urmare, misiunea DGT este de a ajuta Comisia Europeană să pună în practică principiul multilingvismului, care este unul dintre principiile fundamentale ale Uniunii Europene. Pentru promovarea acestuia se

organizează diverse evenimente, conferințe și competiții lingvistice pentru traducătorii profesioniști cât și amatori.

Aceste servicii care se ocupă de activitatea traductologică, oferă componente cheie în asigurarea calității traducerilor, și anume: resurse umane încadrate în activitate. Aceştia sunt traducătorii, verificatorii, asistenții, terminologii și experți naționali. Procesul de asigurare al calității traducerilor este unul complex, împărțit în câteva etape : etapa realizată până la traducere, traducerea, etapa realizată după traducere. În prima etapă mecanismele de asigurare al calității includ planificarea, pregătirea materialului sursă (editarea tehnică și lingvistică), resursele terminologice, resurse de traducere și un traducător competent. La etapa de traducere se presupune un suport însemnat cu asistență terminologică pentru traducător, cercetare, consultanța cu experții național. Procesul de asigurare al calității traducerilor, de asemenea cuprinde și calitatea controlului și evaluării, în special în stadiul de post- traducere, incluzând revizuirea bilingvă, revizuire, verificări efectuate de alți specialiști și poate una intre trăsăturile cele mai importante editarea sau aprecierea textului sursă de către vorbitorii nativi în scopul îmbunătățirii calității.

Instituțiile UE, realizează investiții considerabile pentru dezvoltarea resurselor tehnologice, terminologice și lingvistice care susțin traducătorii în procesul traducerii. Astfel de resurse oferă posibilitatea instituțiilor Uniunii Europene să mențină sub control limba și formatul atât textelor sursă cât și textelor țintă, asigurând consistență terminologică, stil instituțional uniform. Aceste instrumente sunt: resursele terminologice- IATE, baze de date a documentelor- EUR-Lex, ghiduri de stil, etc. [6].

Numeroase documente, publicații, regulamente, reglementări și directive sunt traduse, cu toate aceste multe alte documente nu sunt traduse deloc sau sunt traduse într-un număr limitat de limbi. Acest lucru se întâmplă din cauza procedurilor complexe care au loc în cadrul serviciilor de traducere, cât și în afara acestora. Se iau mai multe decizii în scopul de a se traduce mai mult și mai eficient, și anume se efectuează traducerea documentelor esențiale, care vizează cetățeanul. Pe lângă aceasta are loc traducerea asistată de calculator, crescând astfel productivitatea, dar fără a dăuna calității.

1.3. Analiza strategiilor de traducere recomandate în regulamentele Uniunii Europene

Extinderea relațiilor între țări și globalizarea a determinat crearea conceptului de standardizare. Aceasta standardizare presupune un anumit limbaj- unul comun, menit să simplifice transferul de informații, colaborarea și comunicarea internațională, implementarea unui management eficient și a bunelor practice. Astfel, standardizarea limbajului reflect necesitatea conciziei, preciziei, adaptării la context. Deci, acesta reprezintă o normă care facilitează înțelegerea pe plan internațional.

În așa fel, vorbim despre „ghidurile de redactare stilistică”, care includ aceste standard de utilizare a limbajului. Acestea au scopul de a servi drept sprijin și punct de referință pentru cei care se ocupă de analiza, prelucrarea, traducerea informației în diverse domenii de specialitate. Ghidurile reunesc reguli de strictă aplicare în redactarea documentelor privitor la punctuație, ortografie, terminologie și tehnoredactare. Fiecare ghid este, înainte de toate, o procedură de interacțiune dinamică între toți utilizatorii săi, fiind o perspectivă a multilingvismului instituțiilor. În același timp, acestea asigu-

ră o consistență a informației furnizate, permițând cititorul să se concentreze asupra conținutului, contribuind la crearea unei imagini unice a organizației. De cele mai multe ori, acestea sunt foarte importante în cazul organizațiilor mari, cu un număr major de colaboratori care distribuie informația. Fiecare persoană își are propriul stil și preferințe individuale în acest sens, iar atribuirea tuturor la un ghid permite crearea unei informații veridice, corecte, uniforme, fiind o sursă rațională în procesul de scriere și redactare. Aceste strategii propuse, reprezintă un demers al traducătorului, un plan de acțiune pe care îl aplică în procesul traducerii.

Făcând referință la avantajele acestora, atunci, sunt cu atât mai importante pentru traducători, prezentând o sursă majoră de informare. Consultarea ghidurilor sporește eficiența și calitatea procesului de traducere a textelor specializate. Aspectele importante la care poate atrage atenția traducătorul sunt: diverse reguli de ordin lingvistic, ortografia și punctuația preferată, liste de abrevieri și termini specifici organizației, unele aspect de traducere. Cu toate că ghidurile enumeră anumite modalități de utilizare a siglelor și acronimelor, deseori nu se face distincție între conceptele date.

În lucrarea data ne-am propus să analizăm strategiile de redactare recomandate în regulamentele Uniunii Europene. Ulterior, vom analiza modul în care s-au ținut cont de aceste recomandări sau s-a deviat, traducătorii urmând alte principii. În acest context am analizat strategiile propuse de următoarele ghiduri în limba română și a unui ghid în limba engleză: *Ghidul de redactare stilistică a Organizației Mondiale a Sănătății, 2013 (WHO style guide, second edition)*, *Ghid de redactare interinstituțional, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene, Mic ghid de redactare clară a Comisiei Europene, 2010, Ghid practic al Departamentului de limba română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene* (vezi Anexa 1, Anexa 2, Anexa 3, Anexa 4).

Mic ghid de redactare clară a Comisiei Europene, 2010, este un document scris în limba română, bazat în general pe ghidul în limba engleză "*How to write clearly*", prezentând o serie de recomandări specifice redactării, nu reguli. În momentul folosirii, ghidul recomandă luarea în considerare a cititorilor cărora se adresează utilizatorul și scopul documentului redactat. Acesta poate fi de ajutor în redactarea clară, calitativă a actelor legislative, rapoartelor tehnice, proceselor virale, comunicatelor de presă, discursuri, fie în limba maternă, fie în una dintre celelalte limbi oficiale, de lucru le Comisiei [7, p.2]. Inițial, sunt oferite trei motive importante pentru redactarea unui text clar: colaborarea mai eficientă; reducerea corespondenței inutile; dezvoltarea unui spirit constructiv. Cuprinsul este însoțit de zece recomandări :

1. Întâi reflectați, apoi redactați,
2. Cititorul are întâietate,
3. Organizați documentul,
4. SOS: Scurt, la obiect și simplu,
5. Fiți logici- structurați-vă frazele,
6. Evitați substantivele inutile- formele verbale sunt mult mai dinamice,
7. Fiți concreți, evitați abstractizările,
8. Optați pentru diateza adecvată,
9. Evitați „prietenii falși", jargonul, acronimele și siglele,
10. Înainte de final, revizuiți și verificați [7].

Acest scurt, dar foarte clar cuprins reprezintă niște recomandări simple, strict la subiect despre redactarea unui text. Chiar din cuprins, ne dăm seama de recomandarea oferită celui care redactează textul și este interesat de scrierea abrevierilor, și anume necesitatea de a oferi atenție maximă acronimelor și siglelor. Acesta aduce la cunoștință că utilizarea a numeroase sigle și acronime necunoscute poate îngreuna citirea și înțelegerea documentului dar și poate plictisi cititorul. De asemenea, se oferă soluții în cazul în care sensul unui acronim sau al unei sigle ar putea să nu fie clar pentru cititor:

- Scrierea desfășurată, dacă expresia apare doar o dată sau de două ori în document;
- Scrierea în întregime atunci când sunt utilizate pentru prima dată într-un document și menționarea între paranteze rotunde acronimul sau sigla corespunzătoare, urmând ca în restul documentului să se folosească acronimul sau sigla respectivă;
- Includerea unei liste de acronime/sigle sau un link care să indice senul acestora [7, p.13]. Pentru orice soluție la care se optează, se ia întotdeauna în considerare nevoile cititorilor:
- Scrierea desfășurată a acronimelor și siglelor frecvent întâlnite va avea un efect deranjant asupra unora dintre cititori, astfel menționarea în întregime a numelui unei anumite organizații va face documentul mult mai lung și obositor.

Ghidul de redactare interinstituțional, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene la fel poate fi găsit atât în limba română cât și în limba engleză, dar diferă de primul menționat prin faptul că oferă reguli de scriere și identificare a acronimelor [8]. În acest ghid nu se prezintă anumite modalități de scriere a acestora. De exemplu: „Acronimele formate din segmentele inițiale ale cuvintelor care compun denumirea abreviată se scriu doar cu prima literă mare; Acronimele nu derivă în mod necesar din denumirea dintr-o anumită limbă. Pentru unele denumiri, fiecare limbă a UE are propria sa abreviere, în timp ce pentru altele s-a impus abrevierea din una dintre celelalte limbi (în special din limba engleză sau franceză).” Astfel, se creează ideea că traducătorul este în drept să aleagă modalitatea de scriere cu sau fără descifrări, important să țină cont de scrierea corectă a acestora.

În paralel cu acesta am analizat *Ghidul practic al Departamentului de limbă română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene, ediția 2021 revăzută și adăugită.* O caracteristică observată și în *Micul ghid de redactare clară a Comisiei Europene, 2010,* care lipsește în celelalte menționate și în cele ulterioare, este delimitarea și diferențierea denumirilor, adică se vorbește atât despre sigle cât și despre acronime, nu se generalizează doar la denumirea de abreviere [9]. Subiectul acestui ghid include doar aspecte și proleme care pot apărea în versiunile în limba română ale textelor elaborate la nivelul Comisiei Europene. Făcând referință la subiectul care ne interesează, și textul acestui ghid oferă definiție a ceea ce înseamnă o siglă și un acronim: „Siglele (literele inițiale ale cuvintelor dintr-o secvență) se scriu întotdeauna cu majuscule, nu derivă în mod necesar din denumirea dintr-o anumită limbă, pentru unele denumiri fiecare limbă are propria sa abreviere, în timp ce pentru altele s-a impus abrevierea din una dintre celelalte limbi: ”, [9, p.20]

EN ***Antimicrobial resistance (AMR)***
RO ***Rezistență la antimicrobiene (RAM)***

EN ***European Medicine Agency (EMA)***

RO ***Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA)***

Acronimele (formate din segmentele inițiale ale cuvintelor care compun denumirea abreviată) se scriu doar cu prima literă mare, există însă, excepții:

EN ***Consumers, Health, Agriculture and Food Executive Agency (CHAFEA)***

RO ***Agenția Executivă pentru Consumatori, Sănătate și Alimente (CHAFEA)***

În același timp, se menționează și despre tendința actuală de a scrie siglele fără puncte ,ceea ce permite traducătorului să progreseze și să atingă un nivel nou de dezvoltare și să fie la curent cu schimbările care se produc în acest domeniu. Diferit de celelalte ghiduri, acesta prezintă și a doua parte, în care se discută despre *Problematica traducerii textelor UE*. Considerăm că este un aspect la fel, foarte important și un beneficiu major pentru traducător.

Ghidul de redactare stilistică a Organizației Mondiale a Sănătății (WHO style guide, second edition 2013) este un ghid găsit doar în limba engleză, întrucât politica Organizației Mondiale a Sănătății interzice reproducerea, transmiterea, distribuirea, traducerea sau adaptarea conținutului fiind disponibil doar pentru comunitatea interesată [10]. Acesta propune strategii de scriere a numelor, numerelor, simbolurilor și abrevierilor; prezintă limbajul non- discriminator, formatarea și ilustrarea; scrierea referințelor bibliografice. În acest ghid, diferit de cele menționate anterior, se recomandă insistent tutor membrilor care produc informație scrisă pentru Organizația Mondială a Sănătății, personalului care scrie și editează, să țină cont de recomandările ghidului. Acesta prezintă, după cum am menționat mai multe aspecte , dar se bazează în principal pe două reguli:

1. Folosirea corectă a numelor pentru Organizația Mondială a Sănătății, Statelor Membre și a partenerilor.
2. Tratarea corectă și coerentă a textelor [10, p.2].

Ghidul prezintă nu doar reguli și exemple, dar oferă și link-uri pentru alte surse de ghidare și susținere.

Făcând referință la strategiile propuse pentru scrierea abrevierilor, în ghidul dat se oferă , întâi de toate, două variante de definiție a abrevierii: "*An abbreviation is a shortened form of a word or phrase (such as "etc."); an acronym is an abbreviation formed from the initial letters of other words (such as "WHO")*" [10, p.19]. Conform acestuia, autorii folosesc abrevierile cu intenția de a economisi spațiu în tabele și imagini și de a evita repetarea aceluiași termen în text. Urmează prima recomandare prezentată de ghid: Folosiți-le cu moderație în textele obișnuite și evitați-le dacă duc la confuzie sau obscuritate [10, p.19]. Unele abrevieri, utilizate des, în diverse texte și diverse domenii precum- HIV, DNA, nu au nevoie de definiție sau descifrare. Ghidul recomandă insistent **introducerea tuturor abrevierilor** între paranteze, chiar dacă este oferită descifrarea, iar în tabele și imagini folosirea acestora fără descifrări. La fel, se recomandă crearea unei liste de abrevieri împreună cu descifrarea acestora în antetul publicației, documentului sau textului.

Strategiile de scriere a siglelor și acronimelor propuse în ghidurile de redactare stilistică, atât cele menționate, cât și altele cu o însemnătate la fel de importantă, presupun prezența unui stil caracteristic de scriere, punctuație, terminologie și modalitate de scriere a informației. Aceste ghiduri oferă căi speciale de folosire a limbajului în diverse

instituții și organizații, menite să îndeplinească anumite cerințe. Respectând sau ținând cont de acestea, utilizatorii primesc unele avantaje:

1. În primul rând, prin transmiterea corectă a informației și a produsului menit să ajungă la cititor, cu un aspect veridic, profesionist crește cu siguranță, credibilitatea pentru instituția emițătoare de informație. Atunci când autorul folosește un stil coerent, cititorii au posibilitatea de a obține informația necesară fără a fi distrași de posibile pronunțări, punctuații, terminologie și formulări. Informația care are un aspect profesional este mult mai credibilă și convingătoare pentru cititor.
2. Un aspect important al folosirii ghidurilor de redactare, este posibilitatea de a prezenta o imagine unică, comprehensibilă cititorilor, chiar dacă în text abundă o diversitate de exemple și aspecte. Acest fapt, reprezintă nivelul calității instituției de a transmite informația.
3. De asemenea, acestea fluidizează și măresc eficacitatea scrierii și procesului de editare. În momentul în care autorul este cunoscut cu formatul de scriere al textului, cu ilustrarea corectă, acestea pot oferi o atenție aparte, mai importantă la conținutul care trebuie transmis.

Distincția dintre sigle și acronime nu se prezintă în toate ghidurile, de cele mai multe ori se limitează la denumirea de abrevieri. Această trăsătură este caracteristică publicațiilor mai vechi. Prezența distincțiilor în publicațiile noi demonstrează interesul și tendința de dezvoltare în acest domeniu, dorința de a clarifica tipologia abrevierilor și categorisirea corespunzătoare a acestora.

În linii generale, fiecare ghid conține aspect lexicale, formale (ortografie și punctuație), gramaticale, stilistice și de formatare. Pe lângă explicarea modului de utilizare, de ortografie și de stabilire a nivelului de frecvență a diverselor tipuri de abrevieri într-un text specializat, ghidurile oferă liste exhaustive a acronimelor și siglelor specifice instituțiilor pe care le reprezintă. Corpusul de ghiduri lecturate ne permite identificarea asemănărilor și a deosebirilor în modul, în care acestea abordează fenomenul abrevierilor în textele oficiale. În plus, ne permite să constatăm dacă acestea fac disocierea între diversele tipuri de abrevieri, și cel mai important – între „acronime" și „sigle". Iar listele anexate cu abrevierile frecvente în activitatea instituțiilor ne oferă posibilitatea să observăm structura sintagmelor, modul în care sunt scurtate și modul în care sunt traduse în alte limbi.

Concluzii

Legătura interculturală în cadrul Uniunii Europene este asigurată de caracterul său multilingv, fiind sprijinit pe larg și demonstrând un interes sporit. Aplicat în întregime sau parțial, multilingvismul devine indispensabil pentru înțelegerea informațiilor furnizate de instituțiile Uniunii Europene. În același timp transmite o tentă motivațională, deoarece încurajează învățarea limbilor străine, promovând diversitatea lingvistică. În acest context responsabilitatea pentru efectuarea traducerilor documentelor Uniunii Europene, astfel încât întreaga comunitate să aibă acces la informația corespunzătoare, îi revine Centrului de Traduceri pentru Organismele Uniunii Europene (CdT) și Direcției Generale Traduceri (DG Traduceri) pentru Organismele Uniunii Europene în paralel cu ghidurile de redactare stilistică. Pentru standardizarea informației, înțelegerea pe plan internațional, sprijin și punct de referință pentru cei care se ocupă de analiza, prelucrare,

traducerea informației, oferă regulamentele Uniunii Europene. Acestea includ anumite standarde de utilizare a limbajului, asigură consistența informației furnizate și contribuie la crearea unei imagini unice a organizației. Ne dăm, astfel, seama de importanța monitorizării și corelării tuturor ramurilor instituțiilor UE în crearea unei informații calitative, veridice și credibile.

Referințe:

1. OMUDSMANUL EUROPEAN. Multilingvismul în cadrul instituțiilor UE, Februarie 2019 file:///C:/Users/xXx/Downloads/Multilingualism_public%20consultation%20report%20CAB%20-%20Translation%20RO.pdf (accesat la 13.05.2022)
2. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/75838 (accesat la 07.12.2021)
3. https://ec.europa.eu/food/system/files/2021-09/ff_ffn_annual-report_2020_1.pdf
4. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/translation-centre-bodies-european-union-cdt_ro (accesat la 25.05.2022)
5. http://cdt.europa.eu/ro/european-commission-directorate-general-translation (accesat la 25.05.2022)
6. https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2019-0023_DE.html (accesat la 10.12.2021)
7. *Mic ghid de redactare clară a Comisiei Europene,* 2010 https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/bb87884e-4cb6-4985-b796-70784ee181ce (12.03.2022)
8. *Ghid de redactare interinstituțional*, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene https://publications.europa.eu/code/ro/ro-4100203.htm (accesat la 12.03.2022)
9. *Ghid practic al Departamentului de limba română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene*, ediția 2021 revăzută și adăugită, Comisia Europeană. Direcția Generală Traduceri. Direcția B- Traduceri. Departamentul de limbă română https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/styleguide_romanian_dgt_ro.pdf (accesat la 05.05.2022)
10. *WHO style guide, second edition* (Ghidul de redactare stilistică a Organizației Mondiale a Sănătății, 2013) https://www.unaids.org/sites/default/files/sg13_web_v4%20pdf%20-%20adobe%20reader.pdf (accesat la 12.03.2022)

Anexe

Anexa 1. Ghidul de redactare stilistică a Organizației Mondiale a Sănătății, 2013 (WHO style guide, second edition), https://www.unaids.org/sites/default/files/sg13_web_v4%20pdf%20-%20adobe%20reader.pdf

Anexa 2. Ghid de redactare interinstituțional, Oficiul pentru Publicații Oficiale ale Comunităților Europene https://publications.europa.eu/code/ro/ro-4100203.htm

Anexa 3. Mic ghid de redactare clară a Comisiei Europene, 2010 https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/bb87884e-4cb6-4985-b796-70784ee181ce

Anexa 4. Ghid practic al Departamentului de limba română din Direcția Generală Traduceri a Comisiei Europene, ediția 2021 revăzută și adăugită https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/styleguide_romanian_dgt_ro.pdf